

รายงานการประชุมคณะกรรมการโคเด็กซ์
(Codex Alimentarius Commission; CAC) ครั้งที่ 32
วันที่ 29 มิถุนายน - 4 กรกฎาคม 2552
ณ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี

การประชุมคณะกรรมการโคเด็กซ์ครั้งที่ 32 มีผู้เข้าประชุม 463 คนจากประเทศสมาชิก 125 ประเทศ ประชาคมยุโรป ประเทศผู้สังเกตการณ์ 2 ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ 33 องค์การ โดยมี Dr.Karen Hulebak จากสหรัฐอเมริกาเป็นประธาน สรุปผลการประชุมคณะกรรมการประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. รับรองมาตรฐานในขั้นสุดท้าย (ขั้นที่8) เพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศรวม 37 เรื่อง ในจำนวนนี้เรื่องที่สำคัญต่อประเทศไทย ดังนี้

1.1 มาตรฐานน้ำมันรำข้าว โดยให้ Codex Committee on Fats and Oils พิจารณา ทบทวนข้อกำหนดปริมาณ other desmethylsterols ตามข้อเสนอของประเทศไทย โดยประเทศไทย (ร่วมกับประเทศอื่น เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น) จะจัดทำข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการทบทวนข้อกำหนดนี้

1.2 มาตรฐานผักบรรจุภาชนะปิดสนิท ที่ประเทศไทยร่วมดำเนินการร่างมาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานนี้ครอบคลุมผักที่สำคัญ เช่น ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน

1.3 มาตรฐานปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (maximum residue limit; MRL) สำหรับวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่าง ๆ โดยในจำนวนนี้เป็นค่า MRL ที่ประเทศไทยเป็นผู้เสนอ และจัดทำข้อมูล สำหรับสินค้าเกษตรส่งออกสำคัญของไทย เช่น มะม่วง ทุเรียน มังคุด ลำไย พริก หน่อไม้ฝรั่ง กระเจี๊ยบเขียว รวม 12 ค่า ซึ่งถือเป็นครั้งแรกสำหรับผลไม้เมืองร้อนหลายชนิด เหล่านี้ที่มีค่า MRL กำหนด

1.4 มาตรฐานวิธีวิเคราะห์ปริมาณไขมันและปริมาณของแข็งทั้งหมดในกะทิที่เสนอและจัดทำข้อมูลโดยประเทศไทย ซึ่งเป็นครั้งแรกที่วิธีวิเคราะห์ที่เสนอโดยประเทศไทยถูกจัดให้เป็นมาตรฐาน Codex

1.5 มาตรฐานเกณฑ์ทางจุลชีววิทยาของ *Listeria monocytogenes* ในอาหารพร้อมบริโภคซึ่งสำคัญต่ออาหารส่งออกของไทย เช่น อาหารปรุงสุกแช่เยือกแข็ง ผักผลไม้สดพร้อมบริโภค โดยที่ประชุมเห็นชอบข้อเสนอของประเทศไทยให้แก้ไขข้อความในมาตรฐานให้ชัดเจนมากขึ้นสำหรับอาหารแช่เยือกแข็ง

1.6 ให้คงสาร rotenone เป็นสารที่อนุญาตให้ใช้ได้ในการผลิตพืชอินทรีย์ โดยให้ระวังการใช้ไม่ให้เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ ทั้งนี้เป็นไปตามท่าทีของประเทศไทย

1.7 ให้การรับรอง MRL ของ melengestrol acetate ในโค กระบือ โดยให้ JECFA ประเมินเพื่อทบทวนข้อมูลใหม่ในอนาคต

1.8 Guideline for Settling Disputes on Analytical Results รับรองโดยมีหมายเหตุว่า อาจจะทบทวนมาตรฐานนี้หลังจากที่ประเทศต่าง ๆ มีประสบการณ์การนำมาตรฐานนี้ไปใช้สักระยะหนึ่ง เนื่องจากแต่ละประเทศเห็นว่ยังไม่ชัดเจนและได้แจ้งสงวนท่าที (บราซิล ไทย อาร์เจนตินา เอกวาดอร์ และเม็กซิโก) เกี่ยวกับประเด็นการตรวจตัวอย่างสำรองที่เก็บไว้ (reserve sample) ที่แสดงความไม่เท่าเทียมในการปฏิบัติระหว่างประเทศส่งออกและประเทศนำเข้า

2. เรื่องที่ไม่สามารถหาข้อยุติให้ประกาศเป็นมาตรฐานได้และให้คงไว้ที่ชั้น 8 ตามเดิม ได้แก่ ค่า MRL ของ ractopamine ที่เป็นยาสัตว์ใช้ได้ทั้งเพื่อการรักษาโรคสัตว์และการปรับปรุงคุณภาพในการผลิตเนื้อสัตว์ โดยสหภาพยุโรป นอร์เวย์ สวิสเซอร์แลนด์ และ สาธารณรัฐประชาชนจีน คัดค้านการใช้ยาสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่ไม่ใช่การรักษาโรค แต่ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกา เวียดนาม และ อินโดนีเซีย สนับสนุนค่า MRL นี้ และขอให้ JECFA พิจารณาข้อมูลใหม่ที่ได้รับจากจีน โดยด่วน และเสนอผลการประเมินให้คณะกรรมการในปี 2553 เพื่อพิจารณาตัดสินใจการรับรองค่า MRL ต่อไป

3. รับรองมาตรฐานในขั้นต้น (ขั้นที่5) เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขต่อไป จำนวน 7 เรื่อง โดยเรื่องที่สำคัญได้แก่ Code of Ethics for International Trade in Foods ซึ่งประเทศไทยและอีกหลายประเทศเห็นว่าร่างมาตรฐานนี้ไม่สมบูรณ์และควรแก้ไขปรับปรุงในรายละเอียดบางประเด็น จึงควรรับรองแค่ขั้นต้นก่อน แต่สหภาพยุโรป และประเทศในแอฟริกาส่วนใหญ่ต้องการให้รับรองมาตรฐานในขั้นสุดท้าย ที่ประชุมมีมติให้รับรองมาตรฐานนี้ในขั้นต้น และให้ Codex Committee on General Principles พิจารณาปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานในรายละเอียดตามข้อคิดเห็นของประเทศต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เกี่ยวกับโครงสร้างหรือขอบข่ายของมาตรฐาน

4. ยกเลิกมาตรฐาน รวม 16 เรื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นมาตรฐานเก่าที่มีมาตรฐานใหม่มาแทนแล้ว เช่น มาตรฐานแยม ผักแต่ละชนิดบรรจุภาชนะปิดสนิท

5. ให้ความเห็นชอบการจัดทำมาตรฐานใหม่รวม 13 เรื่อง เรื่องที่สำคัญเช่น มาตรฐานหน่อไม้ และเห็ดในภาชนะบรรจุปิดสนิท ค่าปริมาณสูงสุดของเมลามีนในอาหารและอาหารสัตว์ และมะพร้าวอบแห้งชิ้นเล็ก ส่วนมาตรฐานทับทิมที่กลุ่มตะวันออกกลางเสนอยังไม่ตัดสินใจว่าจะให้เป็นมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานภูมิภาค และขอให้ Codex Committee on Fresh Fruits and Vegetables พิจารณาข้อเสนอนี้ในการประชุมปลายปี 2552 นี้ โดยประเทศไทยสนับสนุนให้จัดทำเป็นมาตรฐานสากล

6. ยังไม่ตัดสินใจข้อเสนอการยกเลิกข้อความในมาตรฐานบางเรื่องเกี่ยวกับการนำภาคผนวกของมาตรฐานไปใช้โดยสมัครใจ โดยขอให้ Codex Committee on Fat and Oils และ Codex Committee on Milk and Milk Products ทบทวนข้อกำหนดในภาคผนวกของมาตรฐานที่มีข้อความนี้อยู่และจัดทำข้อเสนอเวียนประเทศสมาชิกพิจารณาต่อไป ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อเสนอของประเทศไทยที่ต้องการให้ทบทวนภาคผนวกที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคผนวกในมาตรฐานน้ำมันพืชแต่ละชนิด

7. ให้ปรับปรุงมาตรฐานที่เกี่ยวกับอาหารสัตว์ (animal feeding) โดยให้ตั้งคณะทำงานทางอิเล็กทรอนิกส์ มีเดนมาร์กเป็นเจ้าภาพและสหรัฐอเมริกาเป็นประธานร่วม พิจารณาทบทวนข้อกำหนดในมาตรฐาน Codex ฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์ และเสนอแนะแนวทางการดำเนินการเรื่องนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป โดยยังไม่จัดตั้ง Codex Task Force เฉพาะด้านอาหารสัตว์ในขณะนี้ตามข้อเสนอของสหรัฐอเมริกาซึ่งหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยสนับสนุนแนวทางนี้

8. ยกเลิกการจำกัดการใช้ Lactoperoxidase System (LPS) กับนม โดยเพิ่ม footnote ระบุว่า การยอมรับนมและผลิตภัณฑ์นมที่ใช้ LPS ในการค้าระหว่างประเทศ ให้เป็นไปตามข้อตกลงการยอมรับร่วมของประเทศคู่ค้า ซึ่งประเทศไทยสนับสนุนมตินี้ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีการใช้ LPS กับนม แต่ผลิตภัณฑ์นมที่นำเข้าอาจมีการใช้ LPS ได้

9. เห็นชอบข้อเสนอเพื่อสร้างให้เกิดฉันทามติ (consensus) ในการพิจารณามาตรฐาน Codex ซึ่งรวมทั้งการจัดทำคู่มือการปฏิบัติของประธาน การใช้ผู้เจรจาไกล่เกลี่ย (facilitator) การใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อการทำงานของประธาน แต่ยังไม่เห็นชอบข้อเสนอการกำหนดนิยาม consensus รวมทั้งข้อเสนอของมาเลเซียเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดความขัดแย้งในที่ประชุม นอกจากนี้ที่ประชุมยังไม่พิจารณาข้อเสนอการศึกษาเรื่องการลงคะแนน (voting) เพื่อตัดสินเวลาเกิดข้อขัดแย้ง

10. เห็นชอบกับแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนาใน Codex ตามข้อเสนอของ Codex Committee on General Principles แต่ไม่เห็นชอบกับข้อเสนอของประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกา เกี่ยวกับการรวมการประชุมคณะกรรมการ Codex สาขาต่างๆ ไว้ที่กรุงโรมและกรุงเจนีวา ซึ่งสอดคล้องกับท่าทีของประเทศไทย เนื่องจากไม่เหมาะสมในการปฏิบัติ

11. พิจารณารายงานการวิเคราะห์มาตรฐานเอกชน (private standard) แล้วเห็นว่ามาตรฐานเอกชนมีผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนา โดยทำให้เพิ่มต้นทุน และเพิ่มความลำบากในการปฏิบัติต่อผู้ผลิตขนาดเล็กและกลาง ที่ประชุมมีข้อสรุปว่ามาตรฐาน Codex เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศด้านความปลอดภัยอาหารที่ใช้เป็นข้ออ้างอิงระดับสากล และเห็นชอบว่าหน่วยงานหลักที่ควรพิจารณาเรื่องนี้ คือ WTO SPS Committee ทั้งนี้ควรติดตามเรื่องนี้ต่อไปโดย Codex ประสานกับ OIE และ IPPC เพื่อกำหนดทำที่ร่วมกันต่อเรื่องนี้และรับทราบวาระนี้สหภาพยุโรปอยู่ระหว่างการพิจารณาเรื่องนี้แต่ประเทศ

12. ไม่เห็นชอบข้อเสนอการปรับโครงสร้างของ Codex โดยการยุบรวมคณะกรรมการหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยเห็นชอบตามข้อเสนอของไทยว่าการปรับปรุงเรื่องนี้ควรมุ่งเน้นที่กระบวนการและแนวทางการทำงาน โดยพิจารณาจากประสิทธิผลและประสิทธิภาพในทางปฏิบัติและภาระงานของคณะกรรมการแต่ละสาขา

13. สนับสนุนนโยบายการให้ประเทศกำลังพัฒนาเป็นเจ้าภาพร่วม (co-hosting) การประชุมคณะกรรมการสาขาต่างๆ ของ Codex โดยให้ Codex Secretariat จัดทำข้อเสนอการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเสนอ Codex Committee on General Principles พิจารณา

14. เห็นชอบให้ประธาน (สหรัฐอเมริกา) และรองประธาน (อินเดีย เดนมาร์ก และยูกันดา) ทำหน้าที่ต่ออีกหนึ่งสมัย และเห็นชอบให้อินโดนีเซียและญี่ปุ่น ทำหน้าที่ผู้ประสานงานและผู้แทนภูมิภาคเอเชียต่ออีกหนึ่งสมัย

15. รับทราบแผนงบประมาณ Codex ในปี 2552-2554 โดยงบประมาณอยู่ในระดับคงเดิมกับปี 2551-2552 ประมาณ 8.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

16. ที่ประชุมส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนข้อเสนอการปรับการประชุมคณะกรรมการการเป็นทุก 2 ปี และเห็นควรให้คงเดิมตามปัจจุบันที่ประชุมทุกปีเนื่องจากภาระงานของคณะกรรมการการมากเกินกว่าจะประชุม 2 ปีครั้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับท่าทีของไทย ทั้งนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนออื่น ๆ ในการปรับปรุงการทำงานของ Codex Secretariat และนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

17. กำหนดการประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 33 ระหว่างวันที่ 5-9 กรกฎาคม 2553 ณ กรุงเจนีวา สหพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์

ข้อคิดเห็น

1. ผลการประชุมครั้งนี้ ที่ประชุมเห็นชอบกับมาตรฐานหลายเรื่องที่ประเทศไทยเป็นผู้เสนอและจัดทำข้อมูลหรือยกร่าง เช่น ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) สำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญของไทยหลายชนิด วิถีวิเคราะห์กะทิ มาตรฐานข้าวโพดฝักอ่อนในภาชนะบรรจุปิดสนิท เป็นต้น ซึ่งจะประโยชน์ต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทย ซึ่ง มกอช. จะร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาจัดทำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เพื่อเสนอกำหนดมาตรฐาน Codex เพิ่มเติมต่อไป

2. การประชุมคณะกรรมการครั้งนี้ มีเรื่องสืบเนื่องที่ประเทศไทยต้องดำเนินการ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลปริมาณ desmethylsterols ในน้ำมันรำข้าวของไทย เพื่อการเสนอทบทวนข้อกำหนดนี้ในมาตรฐานน้ำมันรำข้าวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อน้ำมันรำข้าวของไทย รวมทั้งการเตรียมพิจารณาทบทวนมาตรฐานน้ำมันพืชทุกชนิดที่ประกาศมาตรฐานไปแล้ว การเสนอข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับหน่อไม้บรรจุภาชนะปิดสนิท และมะพร้าวอบแห้งชิ้นเล็ก เพื่อให้การกำหนดมาตรฐานเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย ซึ่ง มกอช. จะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาวิจัยและจัดทำข้อมูลเสนอ Codex ต่อไป

3. ปัจจุบันการพิจารณามาตรฐานปริมาณยาสัตว์ตกค้างในเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์มีปัญหาข้อขัดแย้งเชิงนโยบาย โดยสหรัฐอเมริกาและหลายประเทศพยายามผลักดันให้ Codex ยอมรับการใช้ยาสัตว์บางชนิด เช่น ractopamine เพื่อวัตถุประสงค์ด้านการปรับปรุงคุณภาพผลิตผล แต่สหภาพยุโรปมีนโยบายไม่ยอมรับการใช้ยาสัตว์เพื่อวัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการรักษาโรค เรื่องนี้อาจมีผลกระทบกับประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตเนื้อสัตว์ส่งออก ซึ่งมกอช. จะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณานโยบายการใช้ยาสัตว์ประเภทนี้ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการส่งออกของไทย

4. ในการพิจารณามาตรฐานแฮมและผักบรรจุภาชนะปิดสนิท สหภาพยุโรป นอร์เวย์ สวิสเซอร์แลนด์ และบราซิล แจ้งไม่เห็นชอบกับวัตถุเจือปนอาหารหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสีผสมอาหาร โดยถึงแม้จะไม่คัดค้านการรับรองมาตรฐาน แต่แจ้งสงวนท่าที (reservation) ประเด็นนี้ไว้ มกอช.จะได้ นำเสนอคณะอนุกรรมการพิจารณามาตรฐานอาหารระหว่างประเทศเรื่องวัตถุเจือปนอาหารเพื่อเป็นการทบทวนข้อมูลการประเมินความเสี่ยงต่อไป

5. มกอช. จะประสานเพื่อกำหนดท่าทีของประเทศไทยที่เป็นเอกภาพต่อประเด็นมาตรฐานเอกชน (private standard) ในเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ทั้ง Codex OIE, IPPC และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง WTO SPS Committee ต่อไป